

Konsten att bränna lera i en grop

Miglé Duncikaite, AIRY-stipendiat 2019

För andra året i rad har Region Västernorrland delat ut AIRY-stipendier. Stipendierna består av en vistelse på Hålsjö folkhögskola (ljudkonst), Österåsens hälsohem (litteratur), eller Ålsta folkhögskola (keramik). Volym träffade Miglé Duncikaite, stipendiat på Ålsta folkhögskola i Fränsta, i slutet av oktober.

Miglé Duncikaite är född och uppvuxen i Litauens andra stad Kaunas men bor och arbetar i Helsingfors, Finland. Under sin vistelse i Ålsta experimenterar hon med att bränna lera i en täckt grop enligt den ursprungliga, primitiva metod som resulterar i att keramiken blir svart, en teknik som skulle kunna beskrivas som en form av rökbränning. Hon har sina gropar på en ostörd plats nedanför folkhögskolan, med utsikt ner mot fälten och Ljungan. En bränning är inte enkel. Tekniken är svår och tidskrävande. Och det får inte bli för hett. Vädret är inte heller alltid det bästa, det har varit en blöt höst.

– Först exploderade det, säger Miglé Duncikaite. Saker gick i bitar och sprack. Men det var för att göra det här jag kom hit.

Hon har ingen möjlighet att gräva gropar och elda i Helsingfors utan behövde få komma bort för att göra det.

Till slut lyckas det och Miglé Duncikaite får fram en serie bistra, svartglänsande manshuvuden. På ett av dem har hon fått en legering av bly, zink och indium att fästa över kinden och ögat.

För att keramiken ska bli svart behöver bränningarna vara reducerade, syrefattiga. Den torra keramiken stoppas i gropen tillsammans med brännbart material som tänds på och gropen täcks över. När veden brinner förbrukas syret och då reagerar röken och askan med leran så att den blir svart.

Tillbaka i Helsingfors ska Miglé Duncikaite fortsätta med sitt frilansande konstnärsliv. Samtidigt jobbar hon som assistent till andra skulptörer som har stora offentliga uppdrag. Att en yngre konstnär går in som assistent åt en äldre är numera ovanligt i Sverige, även om Konstnärsnämnden har assistentstipendier.

– Det är ett superflexibelt jobb och samtidigt lär jag mig jättemycket, säger Miglé Duncikaite.

KK: Det egna projekt du håller på med nu, "From distorted bodies" (Från förvrängda kroppar), vad handlar det om?

– Det handlar om inre skönhet och beröring. Jag jobbar snabbt och använder bara händerna och fingrarna, vilket resulterar i att figurerna – porträtt, torsor med mera – ser skadade och felaktiga ut. De lever inte upp till några skönhetsideal, utan är menade att reflektera inre känslor och sensitivitet. Det är ett pågående projekt och jag försöker använda olika tillvägagångssätt och tekniker. Mitt mål i Fränsta är att hitta en bra teknik för att kunna utveckla projektet vidare.

KK: Det står på din hemsida att kriget är ett av dina teman. Vad innebär det?

– Jag jobbade med krigstemat för några år sedan och gjorde målningar inspirerade av dikter och brev från en familjemedlem som var politisk fånge i Sibirien under andra världskriget. Jag använder den typen av material som inspiration.

VOLYM

KK: Kom din familjemedlem någonsin hem från Sibirien?

– Ja visst, efter Stalins död 1952 blev det lättare att fly från lägren i Sibirien.

Miglé Duncikaite är utbildad både i Litauen och Finland. Hon studerade måleri i fyra år på konsthögskolan i Kaunas och tog en kandidatexamen (bachelor) där 2012. Efter utbildningen började hon jobba som servitris, men hon ville inte stanna i Litauen utan flyttade till Helsingfors 2012. Där fortsatte hon att försörja sig som servitris.

– Jag jobbade i ett år som servitris, 16 timmar om dagen. Då insåg jag att jag behöver få skapa, säger Miglé Duncikaite.

Hon sökte till Konstakademin i Helsingfors med sin portfolio från utbildningen i Kaunas och kom in. Hennes master blev klar 2017. Då hade hon i Helsingfors lämnat måleriet och börjat skulptera.

– Jag kände att det här var mitt fält, säger hon med en gest ut mot den keramikverkstad på Ålsta där hon hållit till de senaste två månaderna.

– Jag jobbade med målningarna som om de var skulpturer, jag karvade och byggde på dem. Nu skulpterar jag i olika material, men leran är basen.

KK: Vilken skillnad var det mellan utbildningen i Litauen och den i Helsingfors?

– I Litauen var det strikt akademism, i Helsingfors var det fritt. Första tiden på konstakademin visste jag inte vad jag skulle göra.

– Som student på masternivå tror jag att det är bra att ha den där friheten men innan dess, som kandidat, är det viktigt att få teknik, det ger dig frihet.

I Fränsta har konstnären Emil Österholm varit Miglé Duncikaites kontaktperson, visat henne verkstäderna och tagit hand om det praktiska. Han är föreståndare för konstlinjen på Ålsta och var med och valde ut AIRY-stipendiater. I år kom det in 120 ansökningar från hela världen till de tre stipendierna.

– Vi var ute efter ett keramiskt projekt och en intressant person för studenterna, säger Emil Österholm.

Region Västernorrlands AIRY-stipendier omfattar fyra–åtta veckor då mat, boende, arbetslokaler och ett ekonomiskt bidrag ingår.

Text och foto: Karin Kämsby

Exempel på Miglé Duncikaites konst finns på hennes [webbsida](#).

Information om Konstnärsnämndens assistentstipendier finns på [Konstnärsnämndens webbsida](#).

Volym 2019-11-15